

Форма № Н - 3.04

Затверджено Вченою Радою ОНУ
імені І.І. Мечникова
від “ ___ ” _____ 20 __ р. № ___

Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова
(повна назва вищого навчального закладу)
Кафедра філософії та основ загальногуманітарного знання

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

“ _____ ” _____ 20 __ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія християнської церкви в Україні
(спецкурс)

напряму підготовки 6.020301 – «Філософія»

(шифр і назва напряму підготовки)

для спеціальності 6.020301 – «Філософія»

(шифр і назва спеціальності (тей))

спеціалізації _____

(назва спеціалізації)

інституту, факультету філософського

(назва інституту, факультету)

Кредитно-модульна система
організації навчального процесу

2016 – 2017

с/к „Історія християнської церкви в Україні”. Робоча програма навчальної дисципліни для студентів

(назва навчальної дисципліни)

за напрямом підготовки **6.020301** - “Філософія”, спеціальністю **6.020301** „Філософія”. „___” _____, 2016.- 12 с.

Розробники: Бевзюк Н.П., кандидат історичних наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри (циклової, предметної комісії) _____ філософії та основ загальногуманітарного знання

Протокол № ___ від. “ ___ ” _____ 2016 р.

Завідувач кафедру (циклової, предметної комісії) філософії та основ загальногуманітарного знання

_____ (Секундант С.Г.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“ ___ ” _____ 2016__ р

Схвалено методичною комісією за напрямом підготовки (спеціальністю) _____

(шифр, назва)

Протокол № ___ від. “ ___ ” _____ 2016__ р.

“ ___ ” _____ 2016__ р. Голова _____ (Сумченко І.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

©Бевзюк Н.П., 2016

© ОНУ імені І.І.Мечникова, 2016

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 2	Галузь знань 0301- „Філософія” (шифр і назва) /0203 –гуманітарні науки Напрямок підготовки 6.020301 – „Філософія” (шифр і назва)	Вибіркова	
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): _____	Рік підготовки:	
Змістових модулів –		3-й	4-5-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 72		6-й	6-7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента - 44	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		28 год.	16 год.
		Практичні, семінарські	
		год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		44 год.	56 год.
ІНДЗ: год.			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 0,63

для заочної форми навчання – 0,28

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета

Викладання спецкурсу сприяє розширенню кругозору студентів, орієнтовано на формування професійних та особистих рис.

Завдання

- навчити орієнтуватися у особливостях західного та східного християнства,
- за допомогою наукового апарату вміти аналізувати конкретні явища в історії українського християнства та українського народу.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати:

- основні етапи розвитку християнства в Україні,
- особливості розвитку східного і західного християнства в Україні,
- сучасний стан християнських конфесій в Україні.

вміти:

- розрізняти основні моделі християнства,
- виділяти основні цінності християнських конфесій,
- сприяти розвитку діалогу між представниками різних конфесій
- формувати власну позицію щодо питань взаємодії релігії і суспільства, релігії у духовному житті людини.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Проникнення та розвиток християнства на Українських теренах.

Тема 1. Особливості східного і західного християнства.

Основні витоки східного і західного християнства. Католицький і православний стилі духовності, їх особливості. Деякі проблеми східного і західного типів духовності та їх вирішення: Бог, людина і світ, соціальні проблеми, питання гріховності та проблема спасіння, страждання і смерті. Відношення християнства та християнської церкви до питань держави та права. Сутність церкви та її історична форма.

Тема 2 . Дохристиянські вірування в Україні.

Релігія давніх народів, які жили на території сучасної України: кіммерійці, скіфи, сармати, фракійці, германці. Слов'янський політеїзм. Основа світогляду слов'янського поганства. Соціальне значення поганства. Криза східнослов'янського поганства та її наслідки.

Тема 3. Причини та передумови введення християнства у Київській Русі.

Шляхи проникнення християнства на Русь. Внутрішнє та зовнішнє становище Київської Русі. Доля Володимира Великого. Вибір релігії для великої держави. Хрещення киян. Статус руської православної церкви з проголошення християнства на Русі. Історичне значення введення християнства.

Тема 4. Розвиток християнства у Київській Русі.

Християнство у духовному світі слов'ян. Християнсько-поганський синкретизм та його особливості. Особливості Київського християнства. Заснування Київської митрополії. Функції і роль православної церкви в державі Київська Русь. Феодальна роздробленість, монголо-татарське нашествя і православна церква.

Тема 5. Польсько-Литовський період розвитку християнства в українських землях.

Умови і причини виникнення Литовської і Галицької митрополій. Київська митрополія: між Константинополем і Москвою. Характерні особливості українського православ'я у XV-XVI ст. Правове становище української православної церкви у Польсько-Литовській державі. Криза православної церкви. Братства та їх роль у церковно-релігійному русі. Реформація, контрреформація і православ'я. Православна церква напередодні Берестейської унії.

Тема 6. Берестейська церковна унія і її значення в історії християнства і українського народу.

Шляхи проникнення і особливості сприйняття католицизму в українських землях, створення католицьких єпархій. Особливості польського католицизму. Вплив реформаційних та контрреформаційних процесів у Західній Європі на суспільство в Речі Посполитій. Ферраро-Флорентійська унія і її вплив на релігійну свідомість слов'янського суспільства (польського, українського, білоруського) і державно-церковну політику європейських країн.

Причини і умови створення унії. Собор 1596 р. і його рішення. Утворення української греко-католицької церкви. Особливості унії: віровчення, культ, організація. УГКЦ, її становище і роль.

Тема 7. Українське православ'я у XVII ст.

Становище української православної церкви після проголошення Берестейської унії. Суспільно-релігійна активність православного населення. Відновлення Київської митрополії. Роль релігійного фактора у соціально-політичних конфліктах Речі Посполитої. Українська православна церква за Петра Могили та його реформаторська діяльність. Самобутність і основні риси українського православ'я. Визвольна війна Б.Хмельницького і релігійне питання. Вхід української православної церкви у склад Московського патріархату.

Змістовий модуль 2. Релігійно-церковне життя в колоніальний період та в незалежній Україні.

Тема 8. Українська православна церква у XVIII-на початку XIX ст.

Становище української православної церкви: Правобережжя – проголошення свободи совісті (1768 р.) та посилення конфронтації міжконфесійних відношеннях; Нпддніпряньська Україна – підкорення церковного інституту Московській державі. Денаціоналізація української православної церкви. Політичне нівелювання УПЦ. Православна церква і духовна культура. Києво-Могилянська академія.

Тема 9. Українська православна церква у XIX ст.

Офіційна церква і побутова релігійність українського народу. Політика держави у церковному питанні. Розвиток релігійної філософії (академічна філософія, мораль і антропологія, метафізика всеєдності, нова релігійна свідомість), її вплив на духовне життя України. Криза православ'я і пошуки шляхів виходу з неї.

Тема 10. Українська греко-католицька церква в XVIII-XX ст.

Особливості розвитку греко-католицької церкви у XVIII-XIX ст. Відкриття Львівської духовної семінарії (1783р.) і культурно-просвітницький рух у Галичині. Національно-визвольний рух у Західній Україні у XIX ст. і українська греко-католицька церква. Митрополит Андрій (Роман) Шептицький і його роль у долі УГКЦ і українського народу. УГКЦ і друга світова війна. Ліквідація УГКЦ та її наслідки.

Тема 11. Автокефальний рух в Україні: історія і сучасність.

Революція 1905-1907 рр. І початок автокефального руху в Україні. Національні партії і їх роль у вирішенні церковного питання. Відношення Руської православної церкви до автокефального руху. Боротьба автокефалістів за створення УАПЦ. Злиття політичних і церковних інтересів у роки громадянської війни: теоретичний і історичний аналіз. „Самознищення” УАПЦ (1930р.) та його наслідки. Відновлення УАПЦ (1989р.). Сучасне становище

Тема 12. Сучасне становище християнських конфесій в Україні.

Відродження національної свідомості і початок церковного руху в Україні. Православна церква і її розкол. Становище католицької церкви в Україні. Українська греко-католицька церква і її відродження. Протестантські конфесії і їх роль у релігійному і суспільному житті України. РУН-віра та неохристиянські релігії в Україні, їх особливості. Міжконфесійні відношення, шляхи заєморозуміння. Глобальні проблеми сучасності і релігійні організації.

Тема 13. Сучасна соціальна доктрина римо-католицької церкви.

Католицька філософія: основні тенденції і особливості. Розвиток католицької суспільної думки. Католицький соціальний персоналізм. Соціальне вчення у період Другого Ватиканського Собору. Соціальне вчення Івана Павла II. Сучасний Ватикан. Екуменізм. Міжрелігійний діалог.

Тема 14. Сучасна соціальна доктрина Руської православної церкви..

Православні філософія: основні проблеми і шляхи їх вирішення. Архієрейський собор Руської православної церкви (2000р.) та його рішення. Соціальна доктрина Руської православної церкви: особливості формування і основні аспекти. Релігія, церква і суспільство у сучасній Україні: проблеми і перспективи.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Проникнення та розвиток християнства на українських теренах.												
Тема 1. Особливості східного і західного християнства.	2						1					
Тема 2. Дохристиянські вірування в Україні.	2						1					
Тема 3. Причини і передумови введення християнства в Київській Русі.	2						1					
Тема 4. Розвиток християнства у Київській Русі.	2						1					

Тема 5. Польсько-Литовський період розвитку християнства на українських землях.	2						1					
Тема 6. Берестейська церковна унія і її значення в історії християнства і українського народу.	2						2					
Тема 7. Українське православ'я у XVII ст.	2						1					
Разом за змістовим модулем 1	14						8					
Змістовий модуль 2. Релігійно-церковне життя в колоніальний період та в незалежній Україні.												
Тема 8. Українська православна церква у XVIII-на початку XIX ст.	2						1					
Тема 9. Українська православна церква у XIX ст.	2						1					
Тема 10. Українська греко-католицька церква у XVIII-XX ст.	2						1					
Тема 11. Автокефальний рух в Укоаїні: історія і сучасність.	2						1					
Тема 12. Сучасне становище християнських конфесій в Україні.	2						2					

Тема 13. Сучасна соціальна доктрина римо-католицької церкви.	2					1						
Тема 14. Сучасна соціальна доктрина Руської православної церкви.	2					1						
Разом за змістовим модулем 2	14					8						
Усього годин	28					16						
Модуль 2												
ІНДЗ			-	-		-			-	-	-	
Усього годин												

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачені навчальним планом.	
2		
...		

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачені навчальним планом.	
2		
...		

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачені навчальним планом.	
2		
...		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальне і особливе в світоглядних питаннях католицизма та православ'я.	2
2	Християнська церква як предмет дослідження.	2
3	Особливості поганських уявлень слов'ян.	2
4	Значення введення християнства на Русі.	2
5	Розвиток християнства в Київській Русі.	2
6	Правове становище української православної церкви у складі Польщі та Литви.	2
7	Становище православної церкви у XVI ст.	2
8	Річ Посполита та реформація та Контрреформація.	2
9	Особливості становища УГКЦ у XVI-XVII ст.	2
10	Петро Могила та його роль у розвитку українського православ'я.	2
11	Братства як релігійно-суспільні організації.	2
12	Релігійний фактор в державно-політичній долі нації в період визвольної війни Б.Хмельницького.	2
13	Підкорення Київської митрополії Московському патріархату та його наслідки для релігійно-церковного життя України.	2
14	Декаціоналізація Української православної церкви у складі Московського патріархату.	2
15	Митрополит Андрій Шептицький і його роль в історії УГКЦ.	2
16	Релігійне становище в Україні в першій половині XX ст.	2
17	Православна церква України у XX – на початку XXI ст.	2
18	Українська автокефальна православна церква: історія і сучасне становище.	2
19	Українська греко-католицька церква у XX ст. Сучасне становище УГКЦ. Святослав Шевчук.	2
20	Католицизм в Україні: історія і сучасне становище.	2
21	Протестантські конфесії в Україні.	2
22	Релігійно-церковна ситуація в сучасній Україні.	2
	Разом	44

9. Індивідуальне навчально - дослідне завдання

10. Методи навчання

11. Методи контролю

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота														Сума
Змістовий модуль №1							Змістовий модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	100
10	5	5	10	10	10	10	5	5	10	10	10	10	10	

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота												Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	100	

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів

Приклад за виконання курсової роботи (проекту)

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до ____	до ____	до ____	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Бевзюк Н.П. Історія християнської церкви в Україні (період до кінця ХІХст.). Методичні вказівки. – Одеса, „Астропринт”, 2002.
2. Бевзюк Н.П. Історія християнської церкви в Україні (ХХ ст.). Методичні вказівки. – Одеса, 2003 р.
3. Бевзюк Н.П. Реформация и европейский мир. Одесса, „Одесский национальный университет”, 2012

14. Рекомендована література

Базова

1. Академічне релігієзнавство: Підручник. За ред. Проф. А. Колодного.- К., 2000
2. Грушевський М.С. З історії релігійної думки в Україні. – К., 1992.
3. Історія релігій в Україні. Т.1. Дохристиянські вірування. Прийняття християнства. За ред. Б.Лобовика. – К., 1996
4. Історія релігій в Україні. Т.2. Українське православ'я. За ред. П.Яроцького.- К.,1997
5. Історія релігій в Україні. Т.3. Православ'я в Україні. За ред. А.Колодного. – К., 1999.
6. Історія релігій в Україні. Т.4. Католицизм. За ред. П. Яроцького. – К., 2001
7. Історія релігій в Україні. Т.5. Протестантизм. За ред. П.Яроцького. – К., 2002
8. Історія релігій в Україні. Навчальний посібник. За ред. Колодного і П. Яроцького. – К., 1999

Допоміжна

1. Бражейовський Д. Берестейська ре-унія та українська історична доля і недоля. – Львів, 1995.
2. Гудзяк Б. Криза і реформа: Київська митрополія, Царкогодський патріархат і генеза Берестейської унії. – Львів, 2000.
3. Каллист Уэр Православная церковь. М., 2012
4. Кюнг Г. Христианский вызов. М., 2012
5. Кюнг Г. Церковь. М., 2012
6. Рауш Т. Католичество в третьем тысячелетии. М., 2007
7. Сутгнер Е. Українське християнство на початку III тисячоліття. Історичний досвід та еклезіологічні перспективи. – Львів, 2001
8. Шафф Ф.История христианской церкви. В 8-ми тт. М., 2006-2012
9. Шуба О. Релігія в етнонаціональному розвитку України. – К., 1999

15. Інформаційні ресурси

1. ortodox-church.kiev.ua
2. ugcc.org.ua
3. pravoslavnye.org.ua
4. cerkva.info
5. orthodox.org.ua
6. patriarchia.ru

